

עולת בהמה שהעור של הבהמה ניתן לכהנים.

לפי שלא מצינו כן בכל התורה כולה! אלא תמיד מביאים קן של שני עופות.

א-ט יכול שאני מרבה אפילו מנחה? [היינו מנחת נסכים שאף היא כולה לה'. תוס'].
 תלמוד לומר "כך" [ומסתבר יותר למעט מנחה מאשר עופות כיון שהעופות קדושים יותר, ערוך לנר].

שנינו בברייתא: לא אמרו קן אלא לחקל עליו.

ומקשינן אהא דתניא לעיל שלא מצינו פרידה אחת בכל התורה כולה: וכי לא מצינו שיביא פרידה אחת לקרבן?!

תניא אידך: "ועשה אשה ריח ניחוח לה". שומע אני שיביא הגר מכל שעולה לאישים, ואפילו מנחה?

והתניא: הא דנאמר בעולת העוף הבאה בנדבה: "והקריבו הכהן אל המזבח" — מה תלמוד לומר? שהרי כבר כתוב לפני כן "והקריב מן התורים או מן בני היונה את קרבנו".

תלמוד לומר "כאשר תעשו — כן יעשה". מה אתם הקרבתם מיני דמים אף הם יביאו מיני דמים.

אלא, לפי שנאמר בתורים "והקריבו", שומע אני שהאומר: הרי עלי להביא עולת העוף, לא יפחות משני פרידיו, ד"והקריב" משמע שיביא קרבן שלם שהוא קן שיש בו שני תורים או שני בני יונה?!

אי מה אתם עולה ושלמים אף הם עולה ושלמים? תלמוד לומר שם "ככם — כגר יהיה". ודרשינן: לכם הקשתיו, היינו שיהא דומה לכם במקצת קרבנותיכם, ולא לכל קרבנותיכם [ומסתבר שהמקצת הוא עולה, שכולה כליל, ולא שלמים].

תלמוד לומר "והקריבו" בלשון יחיד, לומר, שיכול להביא אפילו פרידה אחת! ואם כן, הרי מצינו קרבן של עוף אחד?

רבי אומר: הכי דרשינן: "ככם" — כאבותיכם! מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם [דהיינו קרבן], אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים.

ומתריצינן: קרבן חובה בפרידה אחת מיהא לא אשכחן, וקרבנו של הגר חובה הוא, משהתגייר וקיבל עליו עול תורה.

להביא פרידה אחת בלבד אי אפשר בגר,

ומקשינן: והאיכא קרבן יולדת, שהוא חובה, דמתיא בן יונה או תור לחטאת?

רי"ז הלוי שם רוצה לכאר, שקרבנות אלו באו מחמת גירותו, ו"זבחים" האמורים שם בפסוק, הכונה היא לקרבן שלמים. ואם כן, נראה שכונתו כמו שנתבאר, שאף על פי שאינו מחוייב אלא בקרבן עולה, מכל מקום יש שם קרבן גרות על השלמים גם כן.

שלמים לשם קרבן הגרות, יש עליו גם כן "שם" של קרבן הגר, שהוא שם בפני עצמו. ולמד הרמב"ם דין זה מהברייתא כאן, שמבואר שההיקש לאבותינו נאמר גם לענין קרבן שלמים. ונאמר אצל יתרו, "ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים" [שמות יח]. ובחידושי

ומתריצין: התם, משום דאיכא כבש לעולה בהדה, הלכך מביאה פרידה אחת בלבד. אבל להביא פרידה אחת ללא קרבן אחר לא מצינו.

ומתריצין: אמר רב אחא בר יעקב: "וכי יגור אתכם גר או אשר בתוכם — לדורותיכם!" כתיב, דמשמע שאפילו לדורות, כשאינן מקדש, נמי מקבלים גרים⁽⁷⁾.

ומתריצין: אמר רב אחא בר יעקב: "וכי יגור אתכם גר או אשר בתוכם — לדורותיכם!" כתיב, דמשמע שאפילו לדורות, כשאינן מקדש, נמי מקבלים גרים⁽⁷⁾.

אמר מר: מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דם.

תנו רבנן: גר בזמן הזה, צריך שיפריש רובע דינר לקינו [שבפחות מזה לא מצוי להשיג קן, כדלעיל במשנה ח, א "ועמדו קינין ביום ההוא ברבעתים"]⁽⁸⁾. ולכשיבנה המקדש יביא את הקן מכסף זה⁽⁸⁾.

והוינן בה: בשלמא מילה מצינו אצל אבותינו דכתיב "כי מולים היו כל העם היוצאים", ומשמע דבשעת יציאתם ממצרים מלו עצמם. אי נמי, מהכא: דכתיב "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיוך ואומר לך בדמיוך היי" והיינו דם פסח ודם מילה. וכמו כן הרצאת דמים נמי מצינו אצל אבותינו דכתיב "וישלה את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו ויזבחו זבחים שלמים".

אמר רבי שמעון: כבר נמנה עליו רבי יוחנן בן זכאי, ובטלה, מפני התקלה, שמא יהנה מהכסף. ונמצא מועל בהקדש.

אלא טבילה — מנלן?

אמר רב אידי בר גרשום, אמר רב אדא בר אבהו: הלכה כרבי שמעון!

דכתיב "ויקח משה את הדם ויזרק על העם" היינו שהזה עליהם ואין הזאה בלא טבילה לפניה!

ואיכא דמתני לה להא דהלכה כרבי שמעון על הדא:

[כלומר, שהדיינים שבזמנינו עושים בשליחותם של הדיינים המומחים שמדורות קודמים], הוא דין תורה, אלא שמסרו הכתוב לחכמים, והם הכריעו שלא יועיל דין זה אלא במקום שיש חסרון כיון שהוא שכיח, כמבואר בב"ק שם. אולם הביא שם, שהרמב"ן והרשב"א סוברים שהוא מדרבנן. [ואולי יש ליישב לדעתם ולומר, שמאחר ונלמד מ"לדורותיכם" שאפשר לקבל גרים שלא בזמן הבית, מזה נשמע גם כן שאפשר לקבל גרים בזמן שאין דיינים מומחים, שהרי גם זה נכלל ב"לדורותיכם"].

6. החזו"א [שם] מבאר, שלפי שיטת התוס' והשיטת"ק הנ"ל, שהוא אסור לבוא בקהל קודם הבאת קרבנו, אף על פי שלשאר דיני התורה הרי הוא כישאל, קושית הגמרא מתפרשת שיהיה הגר בזמן הזה אסור בבית ישראל, מאחר שאינו מביא קרבן. ואילו לשיטת הרמב"ם הנ"ל, שהוא מותר לבוא בקהל גם בזמן הבית, קושית הגמרא היא, כמו שהמילה והטבילה מעכבין את גרותו, כך גם הקרבן יעכב.

8. התוס' מבארים, שכאשר יבנה בית המקדש במהרה בימינו, יהיה אסור גר זה בבית ישראל

7. הנתיות המשפט [א א] הוכיח ממה שמקבלים גרים בזמן הזה מן התורה, אף על פי שאין לנו דיינים מומחין וסמוכין, שהדין "שליחותיהו עבדינן" הנזכר בבבא קמא [פד],

רבי עקיבא אומר: כישראל ביום טוב, דהיינו, רק מלאכת אוכל נפש.

רבי יוסי אומר: גר תושב עושה מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחול. דהיינו, שמותר בכל המלאכות.

רבי שמעון אומר: אחד גר תושב, ואחד עבד ואמה התושבים, שקנה עבד גוי, והעבד התנה עמו שלא יקבל עליו שום מצוות, או

דתנו רבנן: גר תושב, שהוא גוי שקיבל על עצמו שלא לעבוד עבודה זרה הרי הוא אסור בעשיית מקצת מלאכות בשבת דכתיב "וינפש בן אמתך והגר". ומשמע נפישא בעלמא מיבעי ליה למיעבד ולא שביתה גמורה [תו"י]. אלא הרי הוא עושה עושה מלאכה בשבת לעצמו [דלצורך ישראל אסור בכל המלאכות] כישראל בחולו של מועד. דהיינו, רק מלאכת דבר האבד⁽⁹⁾.

9. ביבמות [מח] למדנו, שהפסוק "וינפש בן אמתך והגר" [שמות כג] נאמר על גר תושב, ושיטת רש"י שם, שמן התורה אסור לו לעשות מלאכה לצורך עצמו, והוסיף רש"י לבאר, שגדר איסור זה הוא משום שהמחלל שבת הרי הוא כעובד עכו"ם. והתוס' שם הקשו עליו, ממה שמבואר כאן בגמרא, שאפילו לתנא קמא ורבי עקיבא המחמירים, מותר לו לעשות מלאכה כחולו של מועד או כיום טוב, הרי שאינו מצווה על כך מן התורה. והתוס' כאן תירצו, שמאחר ונאמר בפסוק, "וינפש", ולא נזכר לשון שביתה, לכן די לנו במה שאינו עושה מלאכה כימות החול, שבוה כבר נתקיימה הנפישא.

והתוס' ביבמות הוסיפו להקשות, שהרי גר תושב אינו מקבל עליו אלא שבע מצוות, ואם כן לא קיבל עליו מצות שבת.

והגרי"מ פיינשטיין יישב דעת רש"י, שמאחר והמחלל שבת הרי הוא כעובד עכו"ם, אם כן בעצם קבלתו על מצות עכו"ם, מונח גם כן שמקבל עליו לשמור שבת, על כל פנים כחול המועד, וכנ"ל. ואף על פי שעכו"ם אינו מצווה על שמירת השבת כלל, מכל מקום גר תושב, שמקבל עליו לקיים שבע מצוות כמו שנאמר למשה, [עין רמב"ם מלכים [ח יא], נצטווה גם על נפישא בשבת, משום צד עבודה כוכבים שיש

עד הבאת קרבנו, ומשום כך הצריכוהו להפריש מעות לקרבן זה, כדי שיהיה לו לזכרון תמיד.

ובזכר יצחק [כח-א] כתב, שיש לחקור בעיקר דין זה הנלמד מ"לדורותיכם", האם נאמר שהטבילה בזמן הזה פועלת ומועילה גם במקום הרצאת דמים שבזמן הבית, או שהגדר הוא, שהרצאת דמים נצרכת [להתירו בבת ישראל] רק כאשר אפשרות זו קיימת. אבל כשאיננה קיימת, אינה מעכבת. ונפקא מינה מחקירה זו, באופן שמל וטבל לשם גירות, בזמן הבית, ולא הספיק להרצות דם עד שנחרב. שלפי הביאור הראשון, יהיה צריך טבילה נוספת, שהרי הטבילה בזמן הבית אינה פועלת במקום הרצאת דם, [ובאמת יש לעיין האם יועיל לו הטבילה עתה, שהרי כבר טבל פעם אחת]. אבל לפי הביאור השני, יהיה מותר בלא כלום, שהרי כשאינן אפשרות דהרצאה, אין היא מעכבת כלל, וכמו כן יהיה נפקא מינה בנידון התוס' הנ"ל, בגר שנתגייר בזמן הזה, שלפי ביאור

א', לא יצטרך הרצאה לכשיבנה בית המקדש, שהרי הטבילה כבר פעלה תחתיה, אבל לפי הביאור השני, יהיה אסור בבת ישראל עד הרצאת דמים, שהרי יתחדש אז האפשרות להרצות דם.

מתניתין:

שנינו במשנה הקודמת "ארבעה מביאין על הודון כשוגג", ובמשנה זאת מתבארים מי הם אותם הארבעה.

אלו מביאין קרבן על הודון כשוגג:

שהוא סתם שכיר ולא קיבל עליו שום דבר [שיטמ"ק אותו כט] עושיין מלאכה בשבת לעצמן בישראל בחול⁽¹⁰⁾.

ועל זה אמר רב אידי בר נחמן אמר רב אדא בר אהבה: הלכה כרבי שמעון.

לעולם. אבל אם הוא שכיר לכמה שנים בלבד, הרי הוא כשאר עכו"ם. וכן הביא השיטמ"ק [יא] בשם תוס', והובאו שני דיעות אלו באו"ח [דש א].

ועבד שמל וטבל לשם עבדות, בודאי מוזהר הוא עצמו על השבת, שהרי הוא מצווה בכל המצוות שהאשה חייבת בהם, אך נחלקו הרמב"ם והראב"ד בדבר, שהרמב"ם [שבת כ יד] כתב, שהאדון מצווה גם כן על שביתת העבד, שלא יעשה מלאכה כלל אפילו לצורך עצמו, וזהו האמור בתורה, "למען ינוח עבדך" [שמות כג], והראב"ד סובר, שמאחר והעבד מצווה בעצמו על שביתת השבת, אין האדון מצווה עליו גם כן. אולם כל זה הוא בעבד הקנוי לרבו קנין הגוף, אבל כשהוא שכיר בלבד, אף על פי שקיבל עליו כל מצות הנוהגות באשה, אין עליו דין עבד כנעני, ואין אדונו מוזהר על שביתתו, ובוזה חידש המגן אברהם [שם יב], שהוא מצווה שלא לעשות מלאכה לעצמו בשבת, והביאור הלכה שם כתב לבאר דבריו, שבאמת דין גר תושב עליו, ואמנם אינו מחוייב לקבל עליו בשעת גרותו, אלא שבע מצוות דבני נח. אבל מכל מקום אם רוצה, יכול הוא לקבל עליו עוד מצוות כפי רצונו, ומכיון שקיבלם עליו, נתחייב בהם כשם שמחוייב הוא בשבע מצוות. ובשבת הלוי [א סד] ציין לדברי היד אפרים [או"ח לט מ"א ט] שכתב גם כן חידוש זה, ועיי"ש.

[ויעויין בטורי אבן (אבני מילואים חגיגה יח) שהוכיח מעיקר דברי תנא קמא, כדעת הראשונים

בה.

אולם לפי שיטת התוס' שם, האיטור מלאכה [לצורך עצמו] שנאמר כאן בכרייתא לדעת תנא קמא ורבי עקיבא, הוא רק מדרבנן. וכן הביא השיטמ"ק [ח] בשם תוס'.

10. דעת רבי שמעון, שהפסוק "וינפש בן אמתך והגר", נאמר רק לענין שלא יעשו מלאכה לצורך ישראל, אבל לצורך עצמם מותרים, [אפילו לשיטת רש"י הנ"ל].

ומה שנזכר בכרייתא "עבד ואמה התושבים", הוא פירוש למה שנאמר בפסוק "בן אמתך". אולם בביאור דבר זה נחלקו הראשונים, שהרמב"ם והרמב"ן מפרשים, שהכונה היא לעבד שקיבל עליו לשמור שבע מצוות, ולא מל ולא טבל, ושוה בזה דינו לגר תושב, אלא שיש קצת חילוק ביניהם, שהאיטור בגר תושב, נאמר רק כשישראל מצווהו לעשות לו מלאכה, [שאף על פי שאמירה לנכרי העובד עכו"ם, הוא רק מדרבנן, מכל מקום לגר תושב נאסר מן התורה]. אבל עבד תושב, מאחר שהוא קנוי לו, אם כן גם כשעושה מעצמו לצורך רבו, צריך רבו למנעו מעשות עבורו. ולדעתם, עבד שלא קיבל עליו אפילו שבע מצוות, לא נאסר מן התורה לצוותו בעשית מלאכה.

אולם דעת הרשב"א, שעבד הקנוי לישראל, אף על פי שהוא עובד עכו"ם, הרי הוא בכלל "בן אמתך", [שאילו קיבל עליו שבע מצוות, הרי הוא בכלל "הגגר", שהוא כולל כל גר תושב, וכל שכן עבדו], אלא שזהו דוקא כשהוא קנוי לו

האופנים מבוארים במשנה לקמן].

גמרא:

ומבארינן: **הבא על השפחה** — מנלן דחייב על הזדון כשוגג?

דתנו רבנן: נאמר בשפחה חרופה "וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני ה' על חטאתו אשר חטא". ודרשינן מכפל הלשון ד"על חטאתו אשר חטא" — מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה!

ובהמשך כתוב "ונסלח לו מחטאתו אשר חטא" ומכפל לשון זה שחזר הכתוב ואמר "מחטאתו אשר חטא", שכתב שוב פעמיים "חטא" לאחר שלעיל כבר כתב פעמיים "חטא", דרשינן: **לעשות מזיד — כשוגג!**

שנינו במשנה: **נזיר שננטמא.**

ומבארינן: **מנלן דחייב על הזדון כשוגג?**

דתנו רבנן: כתיב בנזיר "וכי ימות מת עליו בפתע פתאום". ודרשינן:

"פתע" — זה שוגג, שננטמא כשוגג, וכן הוא אומר "אם בפתע בלא איבה הדפו".

"פתאום" — זה אונס, שננטמא באונס. וכן הוא אומר "ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד", ובעל כרחם יצאו, דהיינו באונס.

הבא על שפחה חרופה, שחצייה שפחה וחצייה בת חורין ונשואה לעבד עברי, שחייב להביא אשם ואפילו אם בא עליה במזיד.

ונזיר שננטמא אפילו במזיד, מביא קרבנות לאחר שנטהר ומתחיל למנות נזירות חדשה.

ושבועת העדות עדים שיודעים שאחד חייב לחבירו ממון, וכשהתובע השביעם לבוא ולהעיד לטובתו הם כפרו וטענו שאינם יודעים העדות, הרי אפילו אם כפרו בהשבעתו במזיד, הם חייבים להביא קרבן עולה ויורד.

ושבועת הפקדון שהשביעו חבירו שיש בידו ממון שלו כגון פקדון או הלואה או גזל והוא כפר בהשבעתו הרי הוא חייב אשם, ואפילו אם היתה כפירתו בהשבעת חבירו במזיד.

וממשיכה המשנה בחידושי דינים בהלכות מחוייבי קרבנות.

המשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה. ו**המשה מביאין קרבן עולה ויורד,** שהעני מביא קרבן פחות מעשיר.

אלו מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה:

הבא על שפחה חרופה ביאות הרבה⁽¹¹⁾.

ונזיר שננטמא טומאות הרבה בזו אחר זו מביא לבסוף קרבן אחד בלבד [ויתר

בשביתת הגר, בין מלאכת דבר האבד לשאר מלאכות].

11. הרמב"ם [איסור"ב ג יד] כתב, שכל חידוש

שאיסור מלאכה בחול המועד הוא מן התורה, ועל כן אפשר ללמוד משם לשביתת הגר, שהיא גם כן מן התורה, אבל אילו מלאכת חול המועד היה רק מדרבנן, לא היה מקום לחלק כלל

ומבארינן: מנלן דחייב עליה במזיד?

דתנו רבנן: בכלל, בכל המביאין קרבן עולה ויורד, כגון מטמא מקדש ושבועת ביטוי, נאמר "ונעלם", ואילו כאן, בשבועת העדות, שאף היא נאמרה באותה פרשה, לא נאמר "ונעלם" — לחייב על המזיד כשחגג! שנינו במשנה: שבועת הפקדון.

ומבארינן: מנלן דחייב על המזיד?

יליף בגזירה שוה "תחטא" — "תחטא", שבועת הפקדון משבועת העדות, שבשניהם נאמר "תחטא".

שנינו במשנה: חמשה מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה.

קתני בין החמשה: הבא על השפחה ביאות הרבה.

מנלן דמביא קרבן אחד על כל הביאות?

דתנו רבנן: "וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני ה' על הטאתו אשר חטא" — מלמד שמביא קרבן אחד על עבירות הרבה.

"ונסלה לו מחטאתו אשר חטא" — לעשות מזיד כשחגג.

ותמהינן: וכי למה לי קרא לרבות מזיד? והא קרא דשפחה חרופה כי כתיב, כמזיד הוא דכתיב! שנאמר "בקרת תהיה", דהיינו מלקות, ואין מלקות אלא במזיד, והוא הדין ביחס לקרבן האשם דכתיב שם, דהוא נמי

תניא אידך: "פתאום" — זה מזיד. וכן הוא אומר "ערום ראה רעה ונסתר [שלא עבר עבירה] ופתאים עברו ונענשו". משמע דפתאים הוא מזיד, שהרי אין עונש אלא על המזיד.

ומקשינן: ונכתוב קרא רק "פתאום", דלשון זה משמע שחגג ומשמע מזיד ומשמע אונס?

ומבארינן כיצד לשון פתאום כוללת את שלשתם: מזיד ואונס — כדאמר לעיל. ומשמע נמי שחגג, דכתיב "פתי יאמין לכל דבר", והרי הוא שחגג ו"פתאום" מלשון "פתי" הוא.

ומעתה תיקשי: ולא נכתוב קרא "פתע"?

ומתריצין: אי כתב רק קרא ד"פתאום" בלבד הרי אף על גב ד"פתאום" דעלמא משמע שחגג ומשמע מזיד ומשמע אונס, מכל מקום הוה אמינא ד"פתאום" דנזיר שאני, וכי מייתי קרבן דוקא בשחגג הוא מביא, מידי דהוי אתורה כולה, שרוב הקרבנות באין רק על השחגג. אבל אונס ומזיד — אימא לא.

הלכך כתב רחמנא "פתע" דשחגג הוא, לגלוי עליה ד"פתאום" דאונס ומזיד הוא! שהרי על שחגג אין צריך לומר, שכבר נאמר "פתע". ובא "פתאום" לומר לך: דאפילו הכי חייב רחמנא בקרבן.

שנינו במשנה בכלל הארבעה שחייבים קרבן אפילו במזיד: שבועת העדות.

על כל ביאה וביאה, כשהתרו בה על כל ביאה בפני עצמה.

זה נאמר רק לענין האשם תלוי שהבועל חייב. אבל השפחה, שדינה במלקות, הרי היא חייבת

במזיד?

ומתריצין: **אלא אימא: לעשות שונג כמזיד!**
דהוה אמינא איפכא, דרק במזיד חייב,
הילכך מרבינן מכפל הלשון ד"חטאתו אשר
חטא" דאפילו בשונג חייב.

בעא מיניה רבי חנינא טירנאה מרבי יוחנן:
הבא על חמש שפחות חרופות בהעלם אחד,
ואין הכונה להעלם ממש, שהרי חייב גם על
המזיד, אלא, שלא הספיק להביא קרבן על
הבעילה הזו עד שחזר ובעל שפחה אחרת
— מהו?

האם חייב קרבן על כל אחת ואחת
מהשפחות, או אינו חייב אלא אחת, דהיינו,
קרבן אחד?

**אמר ליה רבי יוחנן: חייב על כל אחת
ואחת!**

אמר ליה רבי חנינא: **מאי שנא מחמש
העלמות בשפחה אחת שנודע לו בין ביאה
לביאה שחטא, דודאי אינו חייב אלא קרבן
אחד?** (12)

אמר ליה רבי יוחנן: אינו דומה הבא במזיד
על חמש שפחות לחמש ביאות בחמש

בחייב, ולכן אינה מחלקת].

ומכל מקום, כשבא חמש ביאות במזיד, לא
נאמר שהידיעה שהיתה בינתיים תהיה מחלקת
לקרבנות, לדעת רבי יוחנן, דדוקא כשנתחדשה
לו ידיעת החטא מה שלא נודע לו קודם לכן,
ידיעה כזאת חשובה לחלקם. אבל כשעשה
המעשה מתוך ידיעה מראש ועד סוף, איננה
חשובה כדי לחלק ביניהם.

וכתבו שם התוס', שלפי זה, מה שאמר רבי
יוחנן עצמו בסוגיין, שהבא חמש ביאות בהעלם
אחד, חייב קרבן אחד, הוא נכון רק לדברי
האומר "אשם ודאי לא בעי ידיעה". אולם הלחם
משנה [שגגות ט ו] מבאר בדעת הרמב"ם,
שמאחר ורבי יוחנן נקט בסתם, שמביא קרבן
אחד, משמע מזה, שבאשם שפחה חרופה לדברי
הכל מביא קרבן אחד אפילו נודע לו ביניהם.
והטעם, שגם אופן זה נלמד מהפסוק "על
חטאתו אשר חטא", ומשום כך פסק הרמב"ם
[שם ה], שגם באופן זה חייב קרבן אחד, אף על
פי שהרמב"ם [שם י] פסק שבאשם ודאי צריך
ידיעת החטא, וסוגיא זו חולקת עם סוגיא דשבת
הנ"ל.

וכל זה דוקא כשלא הפריש קרבן בין

12. בשבת [עב] למדנו, שנחלקו תנאים, האם
בקרבן אשם נאמר שצריך ידיעת החטא קודם
הבאת הקרבן, וכמו שלמדנו לעיל [ז ב] לענין
חטאת, או שהוא דין הנאמר בחטאת דוקא.
עוד למדנו שם, שנחלקו רבי יוחנן וריש
לקיש, כיצד יהיה הדין, בבא על שפחה חרופה
חמש ביאות בהעלם אחד, ונודע לו [לאחר כל
המעשים] על כל ביאה וביאה בפני עצמה, האם
לדברי האומר "אשם ודאי בעי ידיעה", וכנ"ל,
יהיה חייב חמש אשמות, שמאחר והידיעה היא
הגורמת והמשלימה את חיוב הקרבן, משום כך
הרי היא מחלקת אותם ומפרידה ביניהם,
שכאשר נודע לו שחטא, אנו מחשיבים כאילו
כבר הביא את קרבנו [לענין זה], וכן סובר רבי
יוחנן. ואילו ריש לקיש סובר, שאין הידיעה
חשובה לחלקם לקרבנות נפרדים, אפילו אם
נודע לו בין ביאה לביאה, [ואין זה דומה לאוכל
שני זיתי חלב, ונודע לו בין כזית וכזית, שמביא
שני קרבנות, שמאחר ואין חיוב חטאת אלא
בשונג, אם כן כשנודע לו בין האכילות, נמצא
שיש כאן שתי שגגות, שהן שתי סיבות שונות
לחיוב, על כל קרבן וקרבן. אבל בשפחה חרופה,
שחייב גם על המזיד, ידיעתו אינה גורמת כלל

העלמות. דבשפחה אחת על אף שבא עליה בחמש העלמות נפרדות, אין גופין מוחלקין. אבל חמש שפחות הרי גופין מוחלקין, ולפיכך חייב על כל מעשה בגוף אחר קרבן בנפרד.

אמר ליה רבי חנינא: ומנלן דגבי שפחות אמרינן האי סברא דגופין מוחלקין לחייב על כל גוף קרבן?

אמר ליה רבי יוחנן: לאו אמרת גבי עריות

דילפינן מדכתיב "ואשה" — לחלק, שחייב חטאת על כל אשה ואשה [עייין לעיל ב, ב כיצד ילפינן], גבי שפחה נמו כתיב "אשר" ^{ט-ב} ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה" ודרשינן מ"והיא שפחה" — לחלק על כל שפחה ושפחה! (13)

שנינו במשנה: נזיר שנטמא טומאות הרבה.

[סוגיא זו נתבארה לעיל ב, ב].

בכל מעשה ומעשה רצון מחודש והכרעה מחודשת לעשות איסור. אבל כשעושה כמה מעשים של איסור בשוגג ובהעלם אחד, אין רצון מחודש לחטוא, בכל פעולה ופעולה, ולכן מביא קרבן אחד.

13. התוס' בסנהדרין [נד ב] כתבו, שדין זה דגופים מוחלקים נאמר רק באיסורי עריות של אשה, ולא באיסור זכור ובהמה. ולפי דבריהם מובן גם כן, מדוע צריך לימוד מיוחד לשפחה חרופה, הואיל ואיננה בכלל איסורי עריות.

אבל התוס' בקידושין [עז ד"ה הרי] כתבו, שכהן גדול הבא על חמש אלמנות חייב חמש מלקות, משום דגופין מוחלקים, אף על פי שאין איסור זה בכלל איסור דעריות, ולכאורה יקשה, אם כן למה הוצרכנו לימוד מיוחד לשפחה חרופה שגופים מוחלקים בה. אולם השער המלך [איסור"ב יז יא] ביאר בדבריהם, שמשפחה חרופה נלמד לכל שאר איסורי ביאה, שאף על פי שאינם בכרת כעריות, מכל מקום הגופים מוחלקים בהם. ועייין במנחת חינוך [קכט בסופו] שכתב, שאיסור דשפחה חרופה איננו בכלל איסור עריות, ונפקא מינה לענין דבר שבערוה שאינו בפחות משנים, דבשפחה חרופה יהיה די בעד אחד, כשאר איסורי ביאה.

הידיעות. אבל כשנודע לו על ביאה אחת והפריש קרבן, ואחר כך נודע לו על ביאה נוספת, בזה מביא שני קרבנות, וכמו שכתב הרמב"ם [שם ו], מאחר וכאשר הופרש הקרבן, לא היה הקרבן יכול להיות נקבע על אותו החטא שעדיין לא נודע לו, שהרי "אשם ודאי בעי ידיעה", ואם כן עדיין לא היה חטא זה ראוי לכפרה. ועיי' קהלות יעקב [שבת לג] מה שביאר בעיקר מחלוקת דרבי יוחנן וריש לקיש.

ועל כל פנים מבואר בסוגיין, שצריך לימוד שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה, ויש להתבונן בזה, שהרי בשאר איסורי תורה הדין הוא, שההתראות מחלקות, אבל אם עשה כמה לאוין משם אחד בהתראה אחת, אינו חייב אלא מלקות אחד, ואם כן, באשם שפחה חרופה שלא יתכן בה התראה שתחלק, שוב היינו יודעים מצד הסברא שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה.

ויש לבאר הענין באופן זה, הנה הרמב"ם [נזירות ה י] כתב, שנזיר השותה כמה רביעיות בהתראה אחת, אף על פי שהוא חייב לשמים על כל רביעית ורביעית, אינו לוקה אלא משום אחת, ולפי זה יש לומר, שלענין קרבן, שהוא חיוב שמתחייב לשמים, היה מקום לחייבו על כל ביאה וביאה, ואינו דומה לחטאות, שבהעלם אחד אינו חייב אלא קרבן אחד, שדוקא כשעובר במזיד ומתוך ידיעתו את האיסור, הרי יש כאן